

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające Program na rzecz europejskiego przemysłu obronnego oraz ramy środków w celu zapewnienia terminowej dostępności i dostaw produktów związanych z obronnością („EDIP”)

(COM(2024) 150 final 2024/0061(COD))

(C/2024/4662)

Sprawozdawca: **Tomasz Andrzej WRÓBLEWSKI**

Współsprawozdawca: **Franck UHLIG**

Doradczynie i doradcy	PONCYLJUSZ Paweł (z ramienia sprawozdawcy, Gr. I) NEGRI Arnaud (z ramienia współsprawozdawcy, Kat. 2)
Procedura ustawodawcza	EU Law Tracker
Wniosek o konsultację	Rada Unii Europejskiej, 19.4.2024
Podstawa prawna	Art. 114 i 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Dokumenty Komisji Europejskiej	COM(2024) 150 final
Odpowiednie cele zrównoważonego rozwoju	Cel 9 – Innowacyjność, przemysł, infrastruktura Cel 16– Pokój, sprawiedliwość i silne instytucje
Sekcja odpowiedzialna	Komisja Konsultacyjna ds. Przemian w Przemysle (CCMI)
Data przyjęcia przez sekcję	15.5.2024
Data przyjęcia na sesji plenarnej	30.5.2024
Sesja plenarna nr	588
Wynik głosowania (za/przeciw/ wstrzymało się)	196/1/2

1. ZALECENIA

Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES),

1.1. **zaleca**, aby Komisja Europejska komunikowała się na szeroką skalę z obywatelami europejskimi, aby kompleksowo informować o wyzwaniach związanych ze wspólnym finansowaniem obronności w obecnym kontekście geopolitycznym i z myślą o budowaniu wspólnego bezpieczeństwa. Jednocześnie należy nadal opierać integrację europejską na projekcie pokoju i solidarności;

1.2. **zwraca się** o zwiększenie obecnego ograniczonego finansowania (1,5 mld EUR) w perspektywie średnioterminowej;

1.3. **podkreśla**, że Program na rzecz europejskiego przemysłu obronnego (EDIP) musi, oprócz niezbędnej reakcji na pilne potrzeby Ukrainy, prowadzić do strukturalnej ewolucji europejskiego podejścia do obronności i powiązanej europejskiej bazy technologiczno-przemysłowej sektora obronnego (EDTIB);

- 1.4. **zaleca**, aby Parlament Europejski, państwa członkowskie, publiczny i prywatny sektor finansowy oraz Komisja Europejska przedstawiły długoterminowy plan zwiększenia wydatków i zamówień na broń, który ułatwi sektorowi prywatnemu długofalowe inwestycje oraz wesprze plany produkcji sprzętu wojskowego przez EDTIB, a także zapewni wsparcie dla bazy technologiczno-przemysłowej sektora obronnego (DTIB) dla Ukrainy;
- 1.5. **zaleca**, aby Komisja Europejska wyjaśniła pochodzenie i wykorzystanie funduszy przeznaczonych na EDIP, aby uniknąć podejrzania arbitrażu w stosunku do finansowania innych programów, których potrzeby są również ogromne i pilne (usługi publiczne, sektor społeczny, Zielony Ład itp.);
- 1.6. **zaleca**, aby przedsiębiorstwa EDTIB zacieśniły współpracę, zwłaszcza z małymi i średnimi przedsiębiorstwami (MŚP) oraz w aspekcie transgranicznym;
- 1.7. **podkreśla** znaczenie współpracy przemysłowej z Ukrainą w ramach EDIP;
- 1.8. **sugeruje** dalsze promowanie synergii między przemysłem obronnym i cywilnym, w tym MŚP i przedsiębiorstwami typu start-up;
- 1.9. **zastanawia się** nad tym, na ile Program na rzecz struktury europejskiego uzbrojenia (SEAP) może znacząco przyczynić się do wzmocnienia EDTIB;
- 1.10. **zaleca**, by włączyć do dokumentu regulacyjnego dotyczącego EDIP odsetek wspólnych i wewnątrz europejskich celów w zakresie zakupów, wyrażonych w komunikacie w sprawie strategii na rzecz europejskiego przemysłu obronnego (EDIS).

2. NOTY WYJAŚNIAJĄCE

Argumenty na poparcie zalecenia 1.1

- 2.1. Konieczne jest konsekwentne i zdecydowane przedstawianie argumentów wyjaśniających historyczne uwarunkowania Unii Europejskiej oraz zagrożenie dla demokracji i naszych wartości wynikające z dążenia do ekspansji reżimów totalitarnych, w szczególności reżimu rosyjskiego, przez regularne podnoszenie świadomości społecznej.
- 2.2. Obywatele europejscy muszą być przekonani o konieczności udzielenia natychmiastowego wsparcia Ukrainie z jednej strony oraz o odpowiedzialności Unii i państw członkowskich za konsolidację projektu europejskiego z drugiej strony. Gwarantuje to długoterminowe bezpieczeństwo obywateli europejskich.
- 2.3. EKES popiera rozporządzenie w sprawie EDIP. Należy bronić pokoju, a bezpieczeństwo Europy nie może zostać zapewnione bez europejskiego przemysłu obronnego. Pragnie jednak ponownie podkreślić, że pomimo obecnych burzliwych czasów budowa Europy musi nadal opierać się na projekcie pokoju i solidarności w Europie i poza nią.
- 2.4. Bezpieczeństwo obywateli europejskich wiąże się z kosztami, które Europa zbyt długo ignorowała: w tym kontekście niemożliwe byłoby uzasadnienie braku własnych zasobów, mimo że wiele państw członkowskich UE korzysta ze wzajemnego wsparcia w ramach NATO.
- 2.5. Konieczne jest uruchomienie ram strukturalnych i instrumentu finansowania obronności w oparciu o podejście NextGenerationEU.

Argumenty na poparcie zalecenia 1.2

- 2.6. Zbyt mała kwota finansowania oznacza, że powodzenie EDIP będzie zależało od dobrej woli państw członkowskich UE w zakresie współpracy i wspólnych inwestycji w przyszłe zamówienia w dziedzinie obronności. EKES z zadowoleniem przyjmuje wyrażoną w komunikacie w sprawie EDIS gotowość Komisji do promowania wykorzystania EDTIB za pomocą wskaźników monitorowania. W kontekście wspólnych zamówień mogłoby to przynieść wiele korzyści, w tym pod względem zatrudnienia, autonomii strategicznej i rozwoju gospodarczego na tych terytoriach. EKES obawia się, że te dobre intencje niekoniecznie zostaną wprowadzone w życie z wielu powodów związanych z czasami rozbieżnymi interesami państw członkowskich UE.

2.7. EKES podkreśla potrzebę zapewnienia podmiotom EDTIB, zwłaszcza MŚP we wszystkich państwach członkowskich, wystarczającego dostępu do finansowania zarówno publicznego, jak i prywatnego. Propozycja EDIP dotycząca utworzenia Funduszu na rzecz Przyspieszenia Transformacji Łańcuchów Dostaw w Sektorze Obronności (FAST) wydaje się być dobrym podejściem, nawet jeśli jest mało prawdopodobne, aby było to wystarczające w świetle przyszłych znacznych potrzeb finansowych. Chociaż europejska systematyka jest uzasadnioną i niezbędną klasyfikacją, klasyfikacja ta nie może mieć negatywnego wpływu na EDTIB w kontekście zawirowań i zagrożeń geopolitycznych.

Argumenty na poparcie zalecenia 1.3

2.8. Przyszłe wieloletnie ramy finansowe muszą uwzględniać wszystkie finansowe aspekty długoterminowej strategii obrony.

2.9. Pilna sytuacja w perspektywie krótkoterminowej nie może sprawić, że zapomnimy o potrzebie kontynuowania integracji europejskiej w perspektywie długoterminowej: ramy współpracy między państwami i między podmiotami przemysłowymi muszą stać się mniej fragmentaryczne i lepiej finansowane z myślą o przewidywaniu, standaryzacji, oszczędności czasu i zmniejszeniu kosztów, z korzyścią dla obywateli europejskich i ich bezpieczeństwa.

Argumenty na poparcie zalecenia 1.4

2.10. Niezwykle ograniczone zasoby przyznane obecnie przez Komisję Europejską muszą koniecznie i z pożytkiem zostać uzupełnione środkami finansowymi z państw członkowskich, publicznych i prywatnych sektorów finansowych oraz, w miarę możliwości, z Europejskiego Banku Inwestycyjnego i Europejskiego Funduszu Inwestycyjnego.

2.11. Jedynie długoterminowe zobowiązania do kontynuowania zamówień na broń, niezależne od kontekstu politycznego i cyklu wyborczego, przekonają przemysł i instytucje finansowe do znacznych inwestycji w przemysł zbrojeniowy.

2.12. Dzięki inicjatywie EDIP wzrost wydatków na obronność jest również wyrazem wspólnego zobowiązania narodów europejskich do przyjęcia większej odpowiedzialności za swoje bezpieczeństwo i obronę, co zmniejsza zależność od podmiotów zewnętrznych w tym zakresie. Inwestując w zdolności wojskowe, kraje europejskie dążą do zwiększenia autonomii strategicznej i zdolności do zdecydowanego działania w obronie swoich interesów i wartości.

2.13. EDIP umożliwi lepsze wzajemne zrozumienie potrzeb i sprzeciwów wobec zbiorowych projektów zbrojeniowych, ułatwiając tym samym budowanie konsensusu i podejmowanie strategicznych decyzji w ramach wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony UE (WPBiO).

Argumenty na poparcie zalecenia 1.5

2.14. Aby zapewnić jak najlepszą akceptację przez obywateli europejskich, EKES podkreśla, że ten znaczny wysiłek budżetowy nie powinien odbywać się kosztem niezbędnych inwestycji w usługi publiczne, sektor społeczny oraz transformację ekologiczną i cyfrową.

2.15. Zamówienia publiczne muszą być społecznie odpowiedzialne i spełniać kryteria z zakresu ochrony środowiska, polityki społecznej i ładu korporacyjnego (ang. ESG).

Argumenty na poparcie zalecenia 1.6

2.16. Utrzymujące się rozróżnienie między krajowym planowaniem obrony a programowaniem wielonarodowym stanowi poważne wyzwanie dla integracji i skuteczności ogólnounijnych strategii obrony. Dalsze istnienie odrębnych krajowych procesów planowania obronnego i ponadnarodowych ram programowania stwarza bariery utrudniające rozwój spójnego i jednolitego podejścia do europejskiej obronności.

2.17. Dzięki ukierunkowanym strumieniom finansowania i zachętom do współpracy EDIP powinien odgrywać kluczową rolę w promowaniu wzmocnionej współpracy między państwami członkowskimi UE, przekraczając tym samym tradycyjne bariery krajowe dla zamówień i planowania w dziedzinie obronności. To podejście do współpracy w dziedzinie obronności ma zasadnicze znaczenie dla wzmocnienia autonomii strategicznej i zbiorowych zdolności obronnych UE. Będzie to uzupełnieniem współpracy z partnerami spoza UE w ramach NATO i ze wszystkimi bliskimi demokratycznymi sojusznikami UE, w Europie i poza nią. Przyczyni się to do zwiększenia interoperacyjności, konkurencyjności i efektywności zamówień publicznych, planowania i operacji w dziedzinie obronności, co ostatecznie zwiększy odporność Europy.

2.18. Zharmonizowane podejście do zamówień publicznych w dziedzinie obronności ułatwia wykorzystanie korzyści skali i negocjowanie korzystnych warunków z dostawcami oraz zapewnia optymalną alokację zasobów w ramach różnych projektów i programów obronnych.

Argumenty na poparcie zalecenia 1.7

2.19. Współpraca przemysłowa z Ukrainą w przyszłości musi gwarantować lepszą interoperacyjność dzięki dostosowaniu norm oraz, w szerszym ujęciu, w obrębie UE między państwami członkowskimi.

2.20. Ukraiński przemysł stanowi pulę umiejętności, wiedzy fachowej i współpracy, z której EDTIB może skorzystać dzięki wzajemnie wzbogacającej współpracy. Będzie to jednak kwestia uniknięcia złych praktyk relokacji ze szkodą dla zatrudnienia w Europie, aby zapobiec ryzyku dumpingu podatkowego.

Argumenty na poparcie zalecenia 1.8

2.21. Rozporządzenie w sprawie EDIP może zmaksymalizować korzyści społeczne wynikające z inwestycji w obronność, pobudzić wzrost gospodarczy i stymulować ekosystemy innowacji w całej Europie. Podejście oparte na podwójnym zastosowaniu zwiększa opłacalność obronności i przyczynia się do osiągnięcia szerszych celów strategicznych Europy, takich jak zrównoważony rozwój, cyfryzacja i odporność.

Argumenty na poparcie zalecenia 1.9

2.22. Wniosek dotyczący ram SEAP jest nowy, ale jego zakres i wdrażanie pozostają niejasne. Kwestie techniczne, prawne, gospodarcze i podatkowe są liczne i wymagają wyjaśnienia przed stworzeniem instrumentu, którego niepełne wykorzystanie sprawiłoby, że byłby on nieaktualny. Z drugiej strony, jeżeli instrument zostanie z powodzeniem wdrożony, należy pamiętać o jego potencjalnych konsekwencjach.

2.23. Taki system na pierwszy rzut oka nie wydaje się być bezpośrednio zgodny z interesami europejskich podmiotów przemysłowych, których kapitał jest w dużej mierze prywatny, a czasem pozawspólnotowy.

Argumenty na poparcie zalecenia 1.10

2.24. Celem jest wzmocnienie nadrzędnego charakteru przeorientowania wojskowych systemów obronnych państw członkowskich UE w kierunku EDTIB, najlepiej w drodze współpracy.

2.25. EKES z zadowoleniem przyjmuje cele wyznaczone przez instytucje UE w dziedzinie obronności. Oznacza to zwiększenie autonomii strategicznej UE w kwestiach obronnych, zapewnienie jej zdolności do zdecydowanego działania na rzecz ochrony interesów europejskich, dążenie do stania się światowym liderem w zakresie badań i rozwoju w dziedzinie obronności, przesuwanie granic technologii obronnych i kształtowanie przyszłości europejskiego bezpieczeństwa.

2.26. EKES uważa, że w obecnej sytuacji kluczowe znaczenie ma zlikwidowanie luk technologicznych i zadbanie o to, by Europa pozostała liderem innowacji w dziedzinie obronności. Dzięki ukierunkowanym strumieniom finansowania i wspólnym projektom te inicjatywy europejskie umożliwiają państwom członkowskim łączenie zasobów, dzielenie się wiedzą fachową i wykorzystanie uzupełniających się mocnych stron z myślą o opracowaniu innowacyjnych produktów i technologii obronnych.

2.27. Europejskie inicjatywy obronne odgrywają istotną rolę w rozwoju EDTIB, ułatwiając współpracę między państwami członkowskimi, wykonawcami w dziedzinie obronności i instytucjami badawczymi w celu opracowania najnowocześniejszych rozwiązań zwiększających zdolności obronne i autonomię strategiczną Europy.

Bruksela, dnia 30 maja 2024 r

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Oliver RÖPKE
